

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנים בדיוק, ערך כתבת-החקירה המגולמת, תחת הכותרת "פוטרת מעבודתך!" הכתבה מתארת את נתיבי-הישראלים שעובדים מחוץ-רמת-העבודה בלשונות-העבודה בארץ, ואת האפשרויות שהמדרינה נתנה להם.

במדור "עסקים" מוצגת מונוגרפיה של שלושת האחים משה, כנרמון ומרדכי מאיר (ראה: שער), מראשוני המיליונרים בארץ. כותרת הכתבה, "המאבק על הייצוא", מציגה את פעולת-היסוד של המשק והכלכלה בישראל, כפי שאלה משתקפים בענייניהם של יומים פרטיים. במדור "במדינה" ניתן לראות לנישעו פורים תשי"ג, שעמדו כסימן של גשמים. מדור "במרחב" ערך

"העולם הזה" 801
תאריך: 5.3.53

לשאלת השופט החוקר ישראל ויגר, אם יש לנאשם הערות בקשר לבקשתה של המשטרה להוצאת פקודת-מעצר נגדו ל-15 יום, השיב ברוך סגל: "אין לי כל התנגדות".

העוקץ היחידי בדיון המשפטי הקצר היה שוטר, שסירב להישבע על דוכן העדים ואמר: "אין לי אמונה דתית".

דרכי חיים

מי מוסיף

מי שחשב השבוע כי הפצי השגרירות הסובייטית שנשארו בתל-אביב, ומסרו למכירה פומבית, ייחספו בשימחה על-ידי חסידיו של סטאלין בישראל. טעה. רהיטים, תמונות, שולחנות-מישרד, שטיי חים ווילונות שהוצגו באולם הצר שברחוב ברנר, משכו קהל שבא מתוך סקרנות לפתיחת המכירה. שום חפץ לא היה בעל ערך או עניין מיוחד, לא היה שונה מ-חפצים רגילים. הקהל העדיף להשאיר את שטרות-הכסף בכיסו. למרות זאת נרכשו מרבית החפצים על-ידי סוחרים-רהיטים שונים, מילחמה עזה ניטשה על רכישתו של פסנתר שעמד ללא שימוש בבניין השגרירות השקט. 300 ל"י היה מחיר היסוד, והוא נמכר לבסוף ב-700 ל"י, לאחת המימפחות התל-אביביות הי עשירות.

לישא הגיעה מכירת הווילונות היקרים, שהוצעו בכמויות גדולות, נרכשו כולם על-ידי סוחר אחד. העיר אחד הנוכחים: "הייתי רוצה לדעת כמה ידרשו למשל, עבור, מסך הברזל!"

מכתבים

שריקות יופי

במדור אנשים (העולם הזה 798), כתבתם על מלכת היופי מיכל הראל הסובלת מ-חוסר מוסיקה במחנה הצבא שבו היא נמי צאה, וכי בשק"ם שורקים החברה אחריה. אנו, החיילים אותה מהנה שבו נמצאת מיכל, הננו להודיעכם כי מקלטי-רדיו נמי צאים במחנהו חמישה במיפסר. אנו יודעים שמיכל מספיקה לקנות בשק"ם ממתקים, והיא יושבת ונהנית מזיווים של האנשים השורקים. מסקנתנו היא, שאם חשקה נפי-שה בשריקות — נעניק לה משריקותינו. חיילים המסתייגים ממדבות-יופיו משמיצות מרדכי דן, צה"ל

אנשים

מבקר שסבל השבוע ממטה כבר של הציבייקות היה בנימין תמוז, לשעבר עוזר ושותף של הארץ. וכיום מבקר האמנותי של העיתון, באסיפה של אגודת הציירים והפסלים בתל-אביב, נמתחה ביי קורת חיפה על חוסר ביקורת האמנות הרצינית בעיתוני הארץ. במהלכה קם אחד ממבקרי-המבקרים, וקרא כמה קטעים מ-ביקורת של תמוז, שעוררו חיוכים באולם. סיים הדובר: "כל שנותר לי לומר הוא — כשאין מבקרים טובים ממנו, גם הוא מבי קר!" קריאות העידוד של הציירים לא הותירו ספקיחם לדעתם.

מפא"י מפעילה את מכונת זיוף ההיסטורית * מכירה

כומבית של נכסים סובייטיים * מי שורק אחרי

מיכל הראל (מודעי) * הציירים ובנימין תמוז

צות. אולם ברגע האחרון, בלחץ מישרד-החוץ האמריקאי, נסוג הקונגרס. וקיבל רק החלטה שכרכה יחד עם האנטישמיות גם את רדיפת שאר המיעוטים הסובייטיים. חזרה לניהוק. במשך דור שלם עקבו מדינאים ועיתונאים איצי-ישראלים אחר כל פיהוק וגיהוק של חבר-פרלמנט בריטי. פיהוק ברגע מסויים היה יכול להיות ניצחון מהדהד. גיהוק ברגע אחר היה יכול להתפרש כמפלה מדכא-תרוחות. כשנמאסו כל הפיהוקים והגיהוקים על הנוער הארצי-ישראלי, קם וגירש את ה-ממשלה הבריטית, פטר בזאת את הציבור מן ההקשבה ברטט לכל הריאקציות הגופי-ניות של הג'נטלמנים הבריטים. מאז עברו פחות מחמש שנים. עתה נדמה כי המדיניות הישראלית עשתה סיבוב שלם. הפיהוקים והגיהוקים שוב תופסים בה מקום מרכזי. רק מוצאם השתנה. דוגמה מאלפת נוספת למהות מדיניות-החוץ הישראלית ניתנה השבוע על-ידי מיכאל קומי, מנהל המחלקה לחבר העמים הבריטי במישרד-החוץ. קומי נסע לבריטניה "לנהל שיחות פוליטיות חשובות". עתה נודע מה אופיין של שיחות אלה. מישלחת-קצינות ישראליות נסעה בשעתו לקניה, לקניית טרקטורים. ככוונה או שלא ככוונה נמצעה מלפנות אל הרשויות ה-בריטיות של המושבה הבריטית, ניהלה את עסקיה ישר עם המעונוינים. הבריטים נעלי-בו, ועיקמו את האף.

דבר זה היה מעל לכוחה-הסבל של מישרד-החוץ. קומי נזעק באופן בהול ל-לונדון. יש להניח שעוד מעט יודיע על ניצחון מדיני נוסף: האף העקום התיישר.

במעשים קטנים. מכונת-הזיוף ההיסטורית, הפועלת במלוא התנופה, מגבירה כיום את דמותם של מנהיגים. מבקשת להוכיח כאילו יש לזקוף על חשבונם את הקמת המדינה. גירוש השליט הנור והניצחון על שדה-הקרב, אולם ראלית היתה תמיד זאת: כל הלחץ, כל העובדה מספר 1 של המציאות הארצי-ישראליה, הדהיפה באו תמיד מלמטה, מליבם ומ-מעשיהם של חלוצים וחיללים אלמוניים. המנהיגים מכל הסוגים נסחפו עם הזרם, במקרה הטוב ביותר; הפריעו, במקרה הרע ביותר. היתה זאת אמת שהיה כדאי לזכור, כשמדיניות-החוץ הישראלית פשטה את רגליה ומדיניות-השכר פשטה את ידה. ה-תיקווה הגדולה אינה בוערת בקריית ה-ממשלה, היא בערה בעיקר-גדי ובאילת. כחור פים הנדיחים של ים-המלח יום-סוף.

מדיניות

אך עקום מאד

אבל כבוד ירד השבוע על עיתוני ישראל ומישרדי הממשלה. הצינונות והמדיניות הישראלית נחלו מפלה גדולה. מיברקים נרגשים של סופרי-החוץ, שפורסמו בראש העמודים הראשונים, ניסו לנתח, להסביר, להוציא מסקנות. מה היתה מפלה איומה זו? הקונגרס האמריקאי ניגש להחליט החלטה, המגנה בחריפות את האנטישמיות בברית-המוע-

העם

עובדה מס' 1

פסוק השבוע לא נאמר על-ידי מדינאים או חיילי, הוא נאמר על ידי מבקרי-ספרות. אמר דוב בר מלכין, המבקר עטור הזקן השחור, שחזר לפני שבועות מעטים לארץ אחר שהות בת שנתיים בפאריס: "חזרת ומצאתי בית נפלא. אולם פגם אחד יש בו: כל אחד מדיירי הבית הזה מתלונן... מתלוננים שהציונות שלנו אינה מגיע ל-רמתה של פאריס..." לא נעלה על עמים אחרים בציור ובסיפורות. אולם בדבר אחד אנו עולים כיום על כל שאר העמים ב-עולם: בפריצת הדרך לסדום, ובמעשים החלוציים של הנוער בכל רחבי הארץ. אולם על כך אין מדברים אצלנו. אילו חוללו פלא הנדסי כזה בעמק המיסיסיפי, או במישור הוולגה, היו כל מיני אגודות לידידות עורכות מסיבות-פאר גדולות. נרי אמים היו מתלהבים, הציבור היה מוחא כף. אולם כשזוה רק פריצת הדרך לסדום, אין אגודת-לידידות שתעלה את המיפעל הזה על נס.

לא הציור, לא הסיפורות, ולא המוסיקה חיים את חיי הארץ, ואם הם שותפים ל-חזויה הגדולה, במקום להתלונן בתל-אביב, "היה כדאי להם לרדת לסדום".

הופים נירחים. המבקר דיבר על ה-אמנים, אך הוא היה יכול לדבר גם על המדינאים. כי הנה חוזר המצב אשר היה קיים מאז בארץ: האנשים הקטנים עוסקים במעשים גדולים, האנשים הגדולים עוסקים

מי שהיה מפקד המחלקה הערבית של הפלמ"ח ואחר-כך סגנו שני יגאל אלון, השתחרר מצה"ל ופנה ללימודים באוניברסיטה. כסטודנט השתתף בנשף מסכות שנערך בפורים תשי"ג בבית-הספר לאמנויות בצלאל בירושלים. ירוחם חבש לראשו סומברו מקש, והתחפש למכסיקאי.

ירוחם כהן